

Hodnocení

diplomové práce Matyáše Nespaly

„Role trestního práva při postihování šířitelů záměrně nepravdivých sdělení“

Téma předložené diplomové práce Matyáše Nespaly o rozsahu 58 stran textu je vysoce aktuální a mimořádně společensky závažné. Jak autor výstižně uvádí v Úvodu své práce, v současné informační společnosti se informace šíří napříč světadíly takřka rychlostí světla a spolu s rozvojem dalších informačních technologií je běžný člověk vystaven každodenně mnohonásobně většímu objemu zpráv a dat, než tomu bylo dříve. Tento stav klade zvýšené nároky na selekci podstatných a nepodstatných sdělení, a zejména na rozlišování nepravdivých zpráv od těch pravdivých. Informační zahlcení otevírá možnost jej dále využít a relativizovat dosud široce přijímaná fakta různého charakteru. V této souvislosti se úmyslně nepravdivá sdělení dostávají do pozornosti trestního práva, neboť jejich šíření může mít nejen morální, ale i právní, resp. trestněprávní důsledky.

Ocenit je tedy třeba výběr tématu diplomové práce; téma je originální, dosud ve studentských kvalifikačních pracích nezpracované.

Osnova práce je logická. Autor si téma rozčlenil do čtyř kapitol dále strukturovaných, ve kterých jsou obsaženy i návrhy *de lege ferenda*, a Závěru, ve kterém shrnuje poznatky, ke kterým dospěl.

Osnova práce je logická, jednotlivé části práce na sebe vhodně navazují. Názvy kapitol práce podávají jasný obraz o obsahu té které kapitoly. Autor postupně pojednává o důvodech volby tématu práce, následně ve druhé kapitole vysvětluje základní pojmy, s kterými pracuje (dezinformace, misinformace, hoax, Fake News), dále pojednává o trestněprávních formách záměrně nepravdivých sdělení, o trestném činu šíření poplašné zprávy, včetně vývoje právní úpravy, o nejfrekventovanějších formách trestné činnosti tohoto trestného činu (tzv. bombové poplašné zprávy, poplašné zprávy hrožící jiným než bombovým útokem, výhružné poplašné zprávy, „dezinformační poplašné zprávy etc.). Závěr diplomové práce tvoří shrnutí a návrhy *de lege ferenda*.

Diplomant zpracoval práci na podkladě dostatečného počtu odborných literárních pramenů, které rozdělil do skupiny literárních listinných pramenů, internetových zdrojů, použité judikatury a ostatních zdrojů. S použitými literárními prameny pracoval korektně a kreativně.

Velmi nízká shoda, kterou informační systém indikoval (8 %) svědčí o tom, že jde o práci původní, originální.

Diplomová práce má všechny formální náležitosti (obsah, klíčová slova, abstrakt v českém i cizím jazyce etc.).

Práce je naspána živým, čtivým stylem, neobsahuje žádné pravopisné chyby.

Práci zhodnocuje kromě aktuálnosti tématu také použití cizojazyčné literatury a široký okruh internetových zdrojů.

Největší pozornost věnoval diplomant trestnému činu šíření poplašné zprávy, § 357 trestního zákoníku z roku 2009. Autor v práci rozebírá historický vývoj právní úpravy, který dokazuje, že vývoj trestního postihu odráží proměnlivou podobu společenských potřeb a zároveň potvrzuje dlouhodobý zájem na ochraně veřejného pořádku. Autor také analyzuje současnou aplikační praxi. K tomu využil studium zhruba šedesát rozsudků a trestních příkazů, kterými byl obžalovaný odsouzen za uvedený trestný čin. Lze tedy konstatovat, že na základě dostatečného počtu konkrétních případů připravil ve své diplomové práci aktuální studii o trestním postihu tohoto trestného činu. Na základě studia konkrétních soudních rozhodnutí také formuluje svůj pohled na případné návrhy *de lege ferenda* týkající se tohoto trestného činu.

Uvedené trestné činy šíření poplašné zprávy mají velký rozptyl, pokud jde o jejich konkrétní projevy, a rozličný je také kontext, ve kterém jsou páčány. Z toho také vyplývá variabilnost závažnosti podobných skutků, přičemž nejvyšší stupeň závažnosti vykazují bombové hrozby. Znakem, který zvyšuje závažnost těchto trestných činů, je nepochybně recidiva pachatele. Autor také konstatuje, že největší obtíže činí v aplikační praxi dokazování subjektivní stránky tohoto trestného činu.

Pokud jde o úpravu *de lege ferenda*, diplomant zastává názor, že platná právní úprava má být i nadále pevnou součástí trestního kodexu a že není třeba přijímat nějakou jinou, zvláštní legislativní úpravu, problémy spatřuje spíše v kolísající úrovni aplikační praxe.

Závěrem své práce diplomant konstatuje, že role trestního práva při postihu širitelů záměrně nepravdivých sdělení by i nadále měla být subsidiární. Trestní právo si neklade za úkol být arbitrem veřejné diskuse, jeho úlohou je stabilně chránit ty nejdůležitější společenské zájmy a hodnoty. Role trestního práva, konstatuje diplomant závěrem, by měla být spíše uvážlivě podpůrná, aby nedocházelo k nadměrnému omezování svobody projevu a zamezilo se riziku, že se pravda stane pouhou ozvěnou jednostranného výkladu.

S uvedeným závěrem je třeba souhlasit, škoda, že jej autor nerozvedl do větší hloubky, samotný závěr čítá jen dvě strany textu.

Předložená diplomová práce neobsahuje věcné chyby či nedostatky. Autorův výklad je plynulý, dostatečně odborný o obecně srozumitelný.

Práci hodnotím: výborně

Při ústní obhajobě doporučuji, aby se diplomant soustředil na otázku: Dokazování znaků trestného činu šíření poplašné zprávy – nejčastější vady a nedostatky současné aplikační praxe.

V Praze 3. 12. 2024

prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,
vedoucí diplomové práce